

TOR FONICZNY W STUDIO

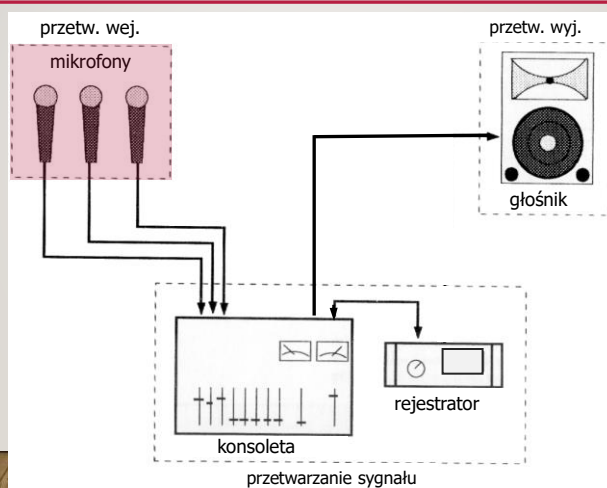
1

POZIOMY

- mikrofonowy
  - typowo do -20dBu (77.5mV)
  - mikrofony, adaptery, głowice magnetofonowe, przetworniki
- liniowy
  - od -20dBu do $+30\text{dBu}$ (24.5V)
  - typowo: -10dBu (245mV), $+4\text{dBu}$ (1.23V), $+8\text{dBu}$ (1.95V)
  - konsolety, syntetyzery, procesory dźwięku i efektów, itp.
- głośnikowy
  - od $+30\text{dBu}$
  - wzmacniacze, głośniki, linie zasilające

2

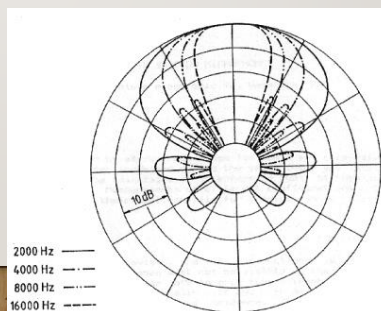
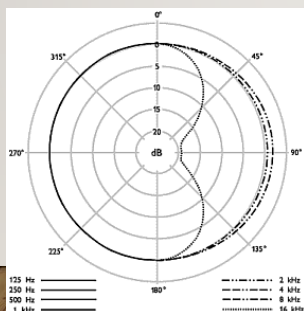
JAK SIĘ NAGRYWA DŹWIĘK?

3

CHARAKTERYSTYKI MIKROFONÓW

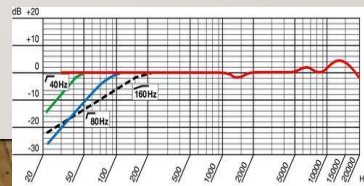
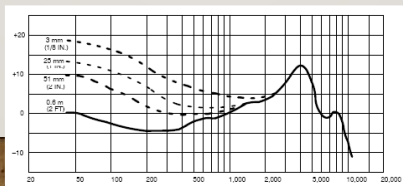
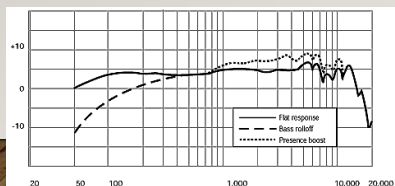
- kierunkowe
  - nie ma mikrofonów o idealnie wszechkierunkowej ch-ce
  - zwiększanie kierunkowości mikrofonów zwiększa prawdopodobieństwo powstania listków bocznych

4

CHARAKTERYSTYKI MIKROFONÓW

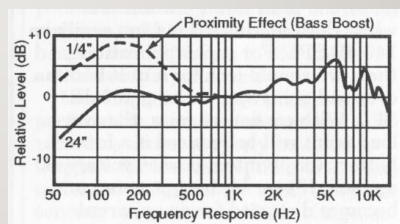
- częstotliwościowe
  - zawsze są zafalowania, które do pewnego stopnia decydują o barwie dźwięku zbieranego przez mikrofon
  - podbicie w okolicy 1-8kHz wskazuje, że mikrofon zalecany jest przede wszystkim do wokali
  - dobre przenoszenie niskich częstotliwości (poniżej 100Hz) wymagane jest dla mikrofonów używanych do nagrań stopy itp.
  - płaska ch-ka przenoszenia – uniwersalne (nagrania i nagłośnienie)

5

MIKROFONY – PROBLEMY

- pop-y, podmuchy powietrza
- efekt zbliżeniowy
  - dotyczą mikrofonów kierunkowych
  - nawet 16dB podbicia dla niskich częstotliwości
- sybilanty - głoski syczące
  - pasmo - ok. 6-8kHz
  - recepta: deesser

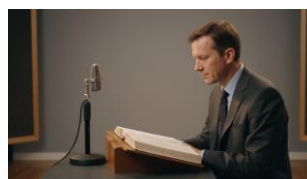
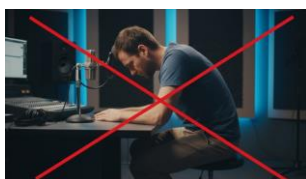
6

MIKROFONY W STUDIACH

- wybór mikrofonu jest uzależniony od:
  - rodzaju studia
  - parametrów akustycznych studia
    - czas pogłosu
    - poziom zakłóceń (wewnętrznych i zewnętrznych)
    - objętość
  - liczby osób przebywających w studiu
  - źródła dźwięku
  - użytej techniki mikrofonowej

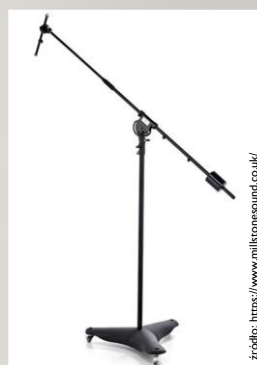
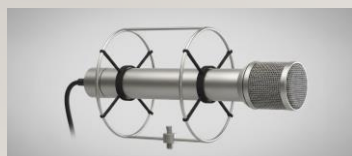
7

PRZYKŁADOWE USTAWIENIA MIKROFONÓW

8

PRZYKŁADOWE USTAWIENIA MIKROFONÓW

9

MIKROFONY – PROBLEMY

- kilka włączonych mikrofonów
  - rośnie prawdopodobieństwo sprzężenia
  - każde dwukrotne zwiększenie liczby mikrofonów wymaga zmniejszenia wzmocnienia o 3dB
  - w przypadku mikrofonów pojemnościowych – ryzyko filtracji grzebieniowej
- phantom – typowo 48V, ale także 24, 1.5, 5, 9, 50V
  - **nie podłączać/odłączać mikrofonów pojemnościowych przy włączonym phantomie**
  - mikrofony dynamiczne podłączone symetrycznie „ignorują” phantoma
  - nie załączać phantoma, gdy mikrofon ma własne zasilanie

11

MIKROFONY BEZPRZEWODOWE

- bardzo popularne przy nagłośnieniu i w TV, rzadko stosowane w radiu i nagraniach
- problemy techniczne
  - ograniczona liczba kanałów (**zmiany standardów!!**)
  - interferencje – coraz więcej sprzętu działa bezprzewodowo
  - zaniki sygnału -> możliwe do wyeliminowania przez
    - zwiększenie liczby anten
    - zwiększenie zysku anten
    - umieszczanie odbiorników jak najbliżej sceny, a nie konsoly
  - baterie

12

MIKROFON NEUMANN M 149 TUBE

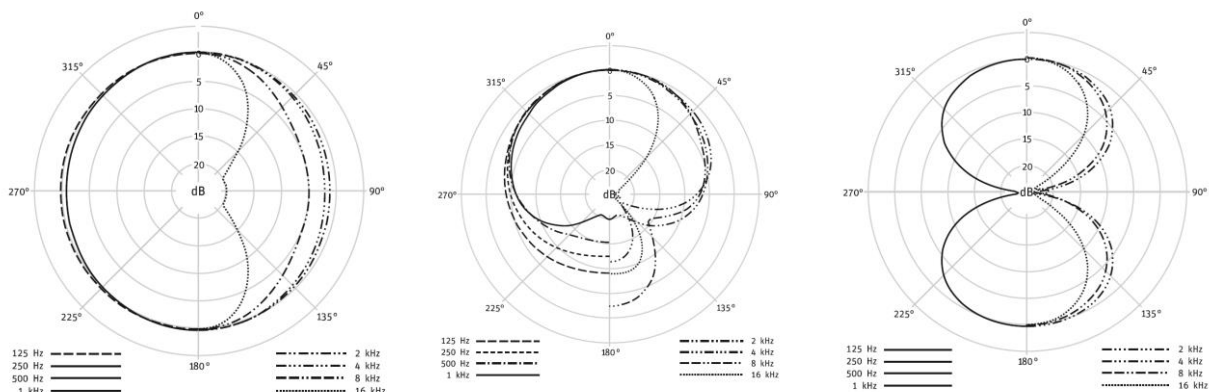

źródło: <https://en-de.neumann.com/m-149-tube>

13

MIKROFON NEUMANN M 149 TUBE

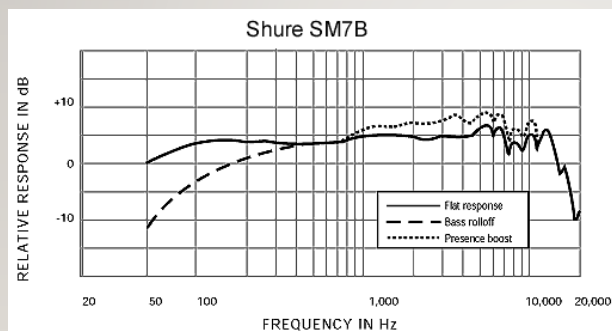
źródło: <https://en-de.neumann.com/m-149-tube>

14

MIKROFON SM7B

jeden z najczęściej wykorzystywanych w studiach radiowych mikrofonów dynamicznych

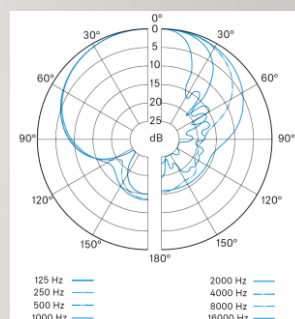

źródło: <https://www.shure.com/en-US/products/microphones/sm7b>

15

[OT] MIKROFONY W TERENIE

- wymagane parametry
  - odporność na wstrząsy
  - odporność na ruchy powietrza
  - odporność na zmienne warunki atmosferyczne
  - z reguły duża kierunkowość
- typowy zestaw
  - mikrofon interferencyjny
  - osłona przeciwwietrzna
  - „tyczka”

16

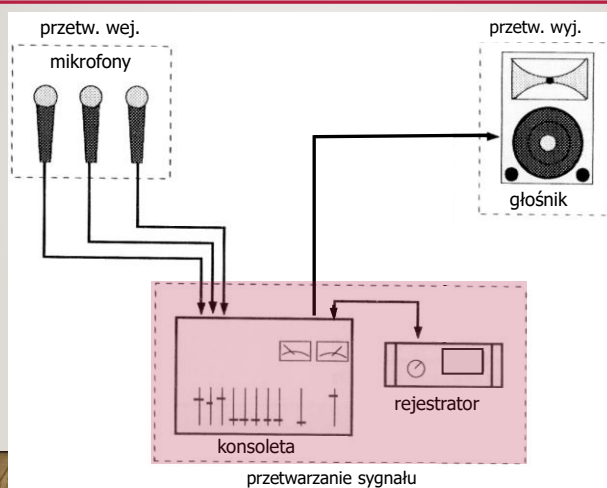
I JESZCZE JEDNO

17

JAK SIĘ NAGRYWA DŹWIĘK?

18

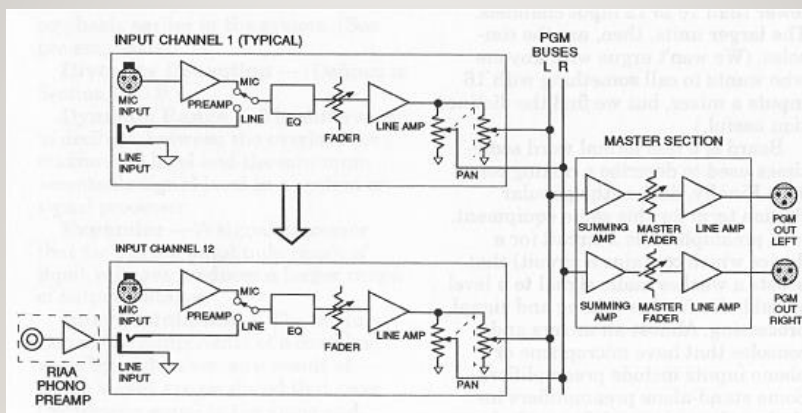
MIKSER

- najczęściej montowane w rack'u
- nie więcej niż 12 kanałów (wejścia liniowe i mikrofonowe)
- prosta regulacja barwy
- parametry niekoniecznie wyśrubowane
- zastosowania
  - proste systemy nagłośnieniowe
  - do tworzenia wstępnych miksów
  - backup konsoli

19

SCHEMAT MIKSERA

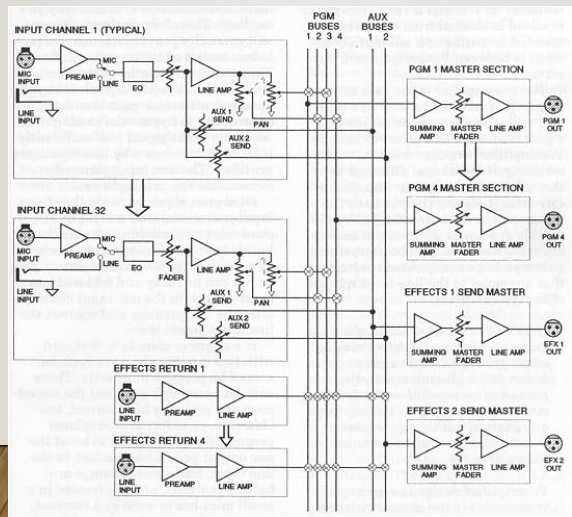
20

KONSOLETA - FUNKCJE

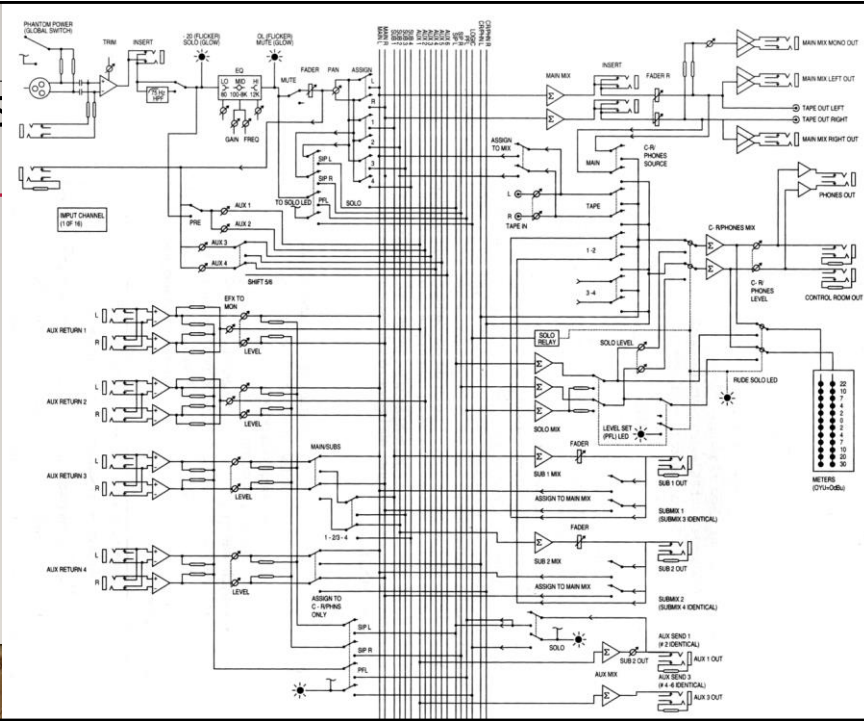
- wzmocnienie sygnałów wejściowych
- przyporządkowanie sygnałów wejściowych do różnych wyjść
- tworzenie różnych miksów
- rozbudowana korekcja barwy
- wbudowane procesory dynamiki
- proste krosowanie sygnałów
- grupowanie suwaków/kanałów

21

SCHEMAT KONSOLETY

22

23

24

KONSOLETY CYFROWE

- wbudowane przetworniki A/C i C/A
- wszelkie efekty i procesory dynamiki zbudowane na procesorze sygnałowym
- opóźnianie sygnałów z dokładnością do pojedynczych próbek
- łatwość podłączenia wielośladowych rejestratorów
- łatwość podłączenia do komputera
- grupowanie tłumików
- tworzenie scen

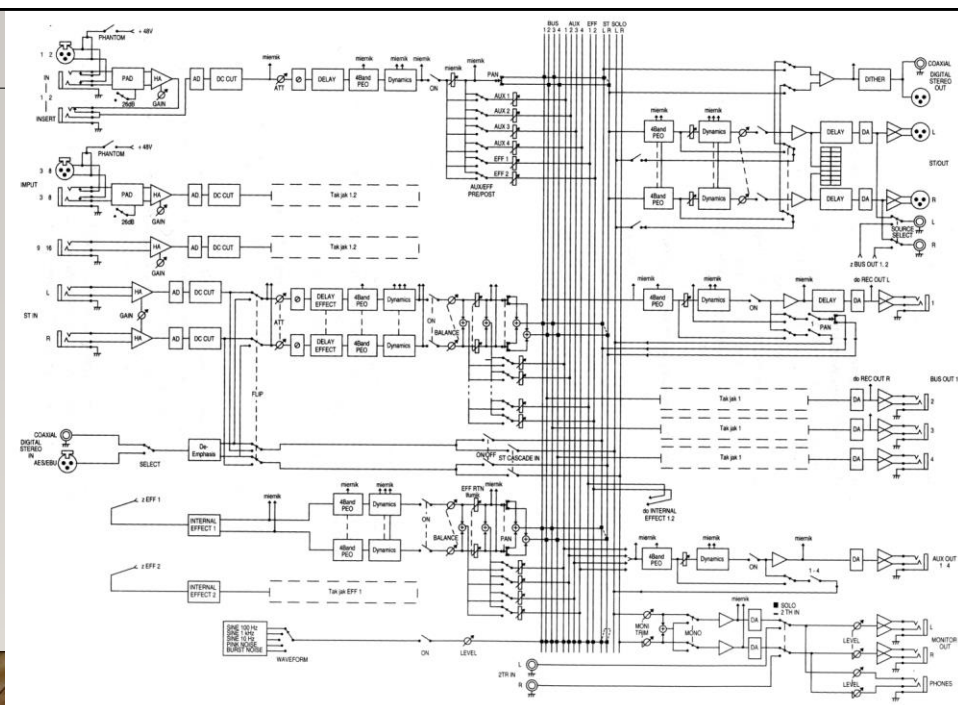

25

KONSOLETY CYFROWE

- uciążliwy "interfejs użytkownika"
- problemy z synchronizacją urządzeń cyfrowych
  - różne częstotliwości próbkowania
  - konieczność przepóbkowywania w locie
  - tylko jedno urządzenie może być „Masterem” („Leaderem”)
- długie "bootowanie" się
- ryzyko zawieszenia się

26

27

KONSOLETY "WIRTUALNE"

- realizowane za pomocą programu komputerowego
  - często dodatkowy hardware
  - mogą stanowić interfejs do konsoli cyfrowej
- ograniczenia wynikają z możliwości sprzętu (liczba wej./wyj., efekty)
- systemy otwarte jeśli chodzi o oprogramowanie -> łatwość "rozbudowy"

28

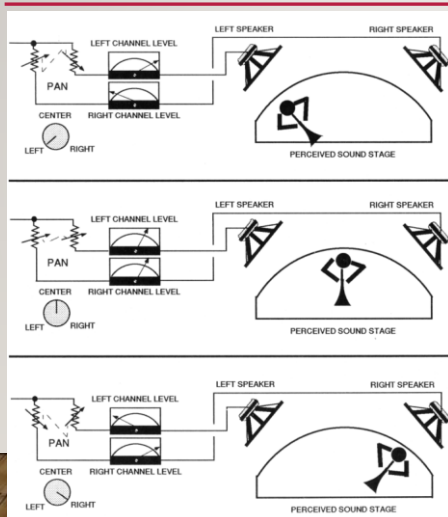
PARAMETRY KONSOL

- liczba wejść/wyjść (głównych i pomocniczych)
- standard transmisji dźwięku do/z innych urządzeń
- "interfejs użytkownika"

30

REGULACJA PANORAMY – PAN POT

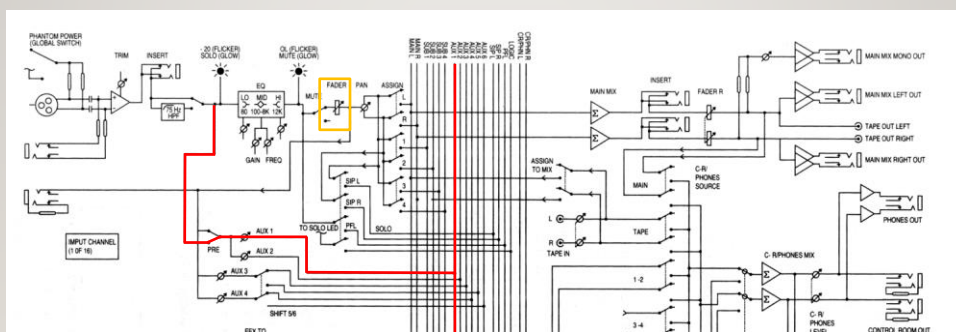

- umożliwiają ustawienie danego kanału w panoramie – czyli w przestrzeni między lewym a prawym głośnikiem
- wykorzystują zmiany poziomy sygnału do pozycjonowania źródeł (funkcja sin, cos)
- możliwe wykorzystanie zmian fazy/opóźnienia

31

KONSOLETY – TYPY FADERÓW

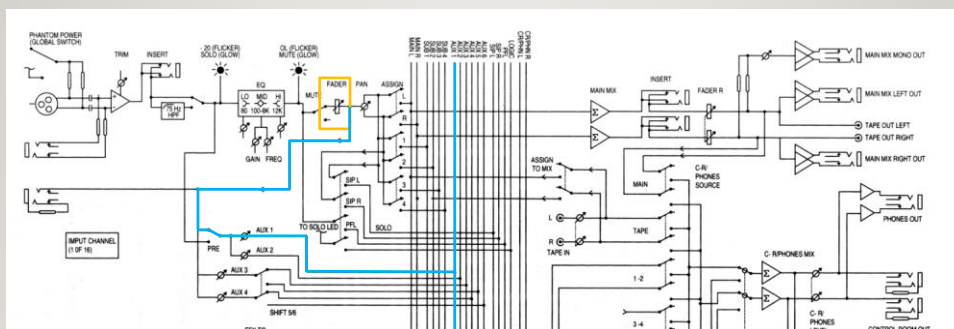
- sygnał pre fader
  - z reguły do tworzenia dodatkowych miksów

32

KONSOLETY – TYPY FADERÓW

- sygnał post fader
  - z reguły do efektów

33

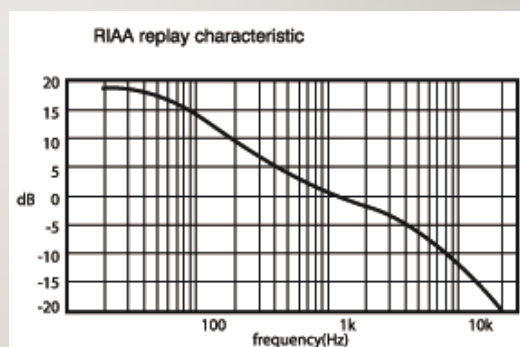
PRZEDWZMACNIACZE

- wzmacniają sygnały o poziomach rzędu $-70/-50\text{dBu}$ do poziomów $-20\text{dBu}/+4\text{dBu}$
- pierwsze urządzenia aktywne na wejściu konsoli/miksera
- odgrywają dużą rolę w procesie obróbki sygnału
  - szумы i zniekształcenia
  - impedancje
- pracują w ściśle określonym zakresie poziomów wejściowych
- zewnętrzne przedwzmacniacze mogą być czasem przydatne

34

PRZEDWZMACNIACZE

- przedwzmacniacz w mikrofonie pojemnościowym
  - konwerter impedancji
- przedwzmacniacz gramofonowy
  - ściśle określona charakterystyka

35

STRUKTURA WZMOCNIENIA

- szumy urządzeń powinny być minimum 40dB poniżej poziomu najcichszych dźwięków
- im więcej wzmocnienia osiągnie się na przedwzmacniaczu, tym mniej będzie trzeba dodawać na kolejnych suwakach i w efekcie tym mniej szumów będzie wzmacnianych
- nie wolno tłumić sygnału na wejściu przedwzmacniacza!

36

KROSOWNICE

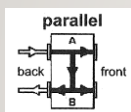
- urządzenia służące do krosowania sygnałów
  - najczęściej pasywne
  - wersje symetryczne/niesymetryczne
  - najczęściej wykorzystują złącza jack (TRS lub TS)

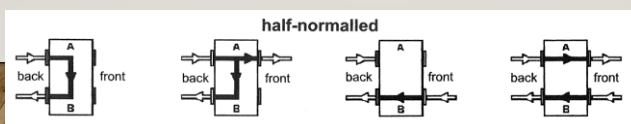
37

KROSOWNICE - TYPY

- parallel
  - każde wyjście jest połączone z wejściem, włożenie jack-a nie zmienia połączeń

- half-normalled
  - gdy jack nie jest włożony, wyjście jest połączone z wejściem
  - gdy jack jest włożony w górne gniazdo, połączenie jest zachowane i można sygnał wysłać dalej
  - gdy jack jest włożony w dolne gniazdo, połączenie jest przerywane i źródłem staje się sygnał z „patch cable”

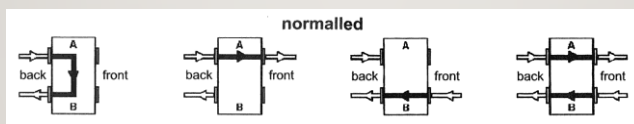

38

KROSOWNICE - TYPY

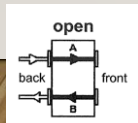
- normalled

- gdy jack nie jest włożony, wyjście jest połączone z wejściem
- gdy jack jest włożony w górne gniazdo, połączenie jest przerywane i można sygnał wysłać dalej
- gdy jack jest włożony w dolne gniazdo, połączenie jest przerywane i źródłem staje się sygnał z „patch cable”

- open

- gdy jack nie jest włożony, nie ma połączenia
- konieczne jest włożenie jack-a, żeby odpowiednio przesłać sygnał

39

OKABLOWANIE STUDIÓW

- kable foniczne
- kable energetyczne
- kable oświetleniowe
- ethernet
- kable wizyjne
- zdalne sterowanie

40

OKABLOWANIE

- rodzaje mediów
  - kable miedziane (typowe)
  - światłowód
    - wzrost maksymalnej przepływności w stosunku do tradycyjnych kabli
    - dużo większa odporność na zakłócenia zewnętrzne w postaci pól elektromagnetycznych itd.
    - możliwość prawie bezstratnej transmisji na większe odległości niż w przypadku tradycyjnych kabli
  - skrętka (Ethernet)
- standardy transmisji
  - transmisja analogowa
  - transmisja cyfrowa

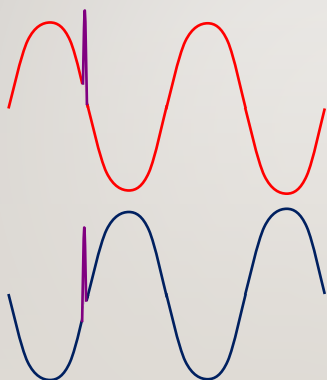
41

POŁĄCZENIA SYMETRYCZNE I NIESYMETRYCZNE

- zalety połączeń symetrycznych
  - dwukrotne zwiększenie amplitudy po dopasowaniu
  - znoszenie się zakłóceń indukowanych w linii symetrycznej
- problemy z liniami symetrycznymi
  - połączenia z urządzeniami niesymetrycznymi
  - różne metody uzyskiwania symetrii (wzmacniacz operacyjny, transformator)

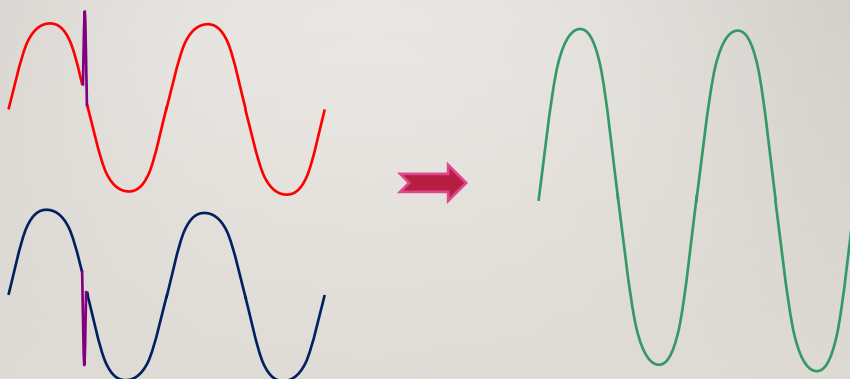
42

POŁĄCZENIA SYMETRYCZNE

43

POŁĄCZENIA SYMETRYCZNE

44

EFEKTY

- procesory dynamiki
- korektor barwy
- echo (delay)
- pogłos
- flanger
- chorus
- pitch-shifting

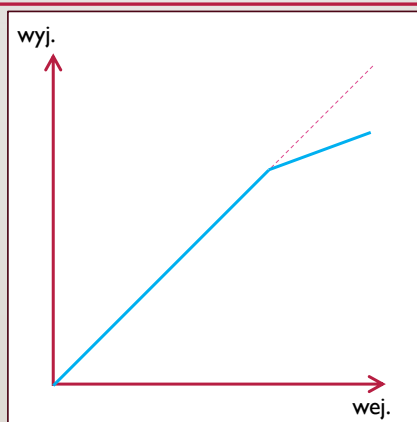
45

PROCESORY DYNAMIKI

- wpływają na wzmocnienie toru akustycznego w zależności od poziomu sygnału wejściowego
  - **kompresor** – zmniejsza różnicę między najgłośniejszymi i najcichszymi fragmentami sygnału
  - **ogranicznik** – zabezpieczenie rejestratorów i wzm. mocy przed przesterowaniami (często wykorzystywany w urządzeniach reporterskich)
  - **ekspander** – tłumi dźwięki najcichsze (zmniejsza szумы i zakłócenia)
  - **bramka** – eliminuje szумы, zakłócenia, niepotrzebne dźwięki
  - **komparator** – połączenie kompresora i ekspandera
  - **de-esser** – kompresor działający w paśmie 3-6kHz

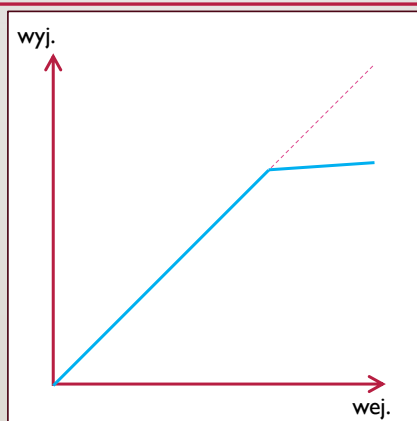
46

PROCESORY DYNAMIKI

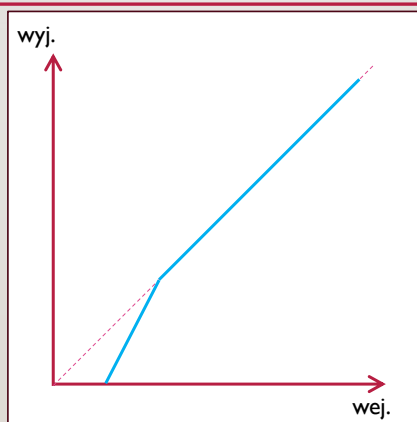
47

PROCESORY DYNAMIKI

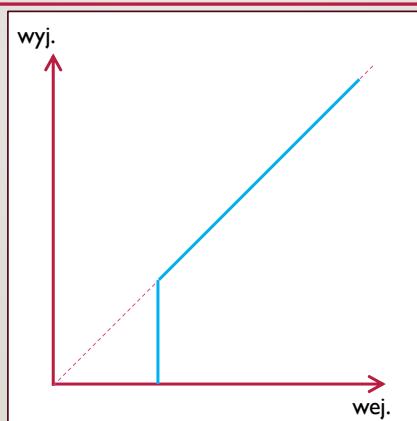
48

PROCESORY DYNAMIKI

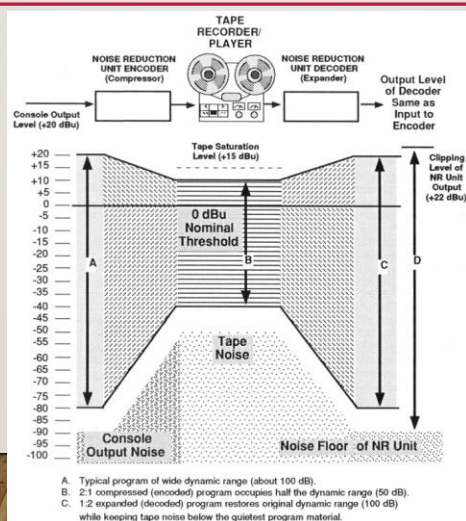
49

PROCESORY DYNAMIKI

50

KOMPRESJA DYNAMIKI

51

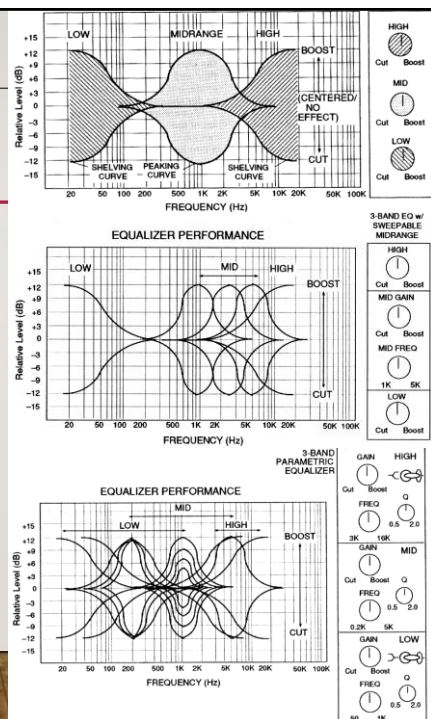
PROCESORY DYNAMIKI

- zwiększają odczuwaną głośność sygnału
- pozwalają wyrównać poziomy między instrumentami
- wyrównują zmiany poziomu dźwięku spowodowane zmianami odległości między wykonawcą a mikrofonem
- pozwalają dopasować poziom dynamiki sygnału do dostępnego w kanale zakresu

52

KOREKTOR BARWY - RODZAJE

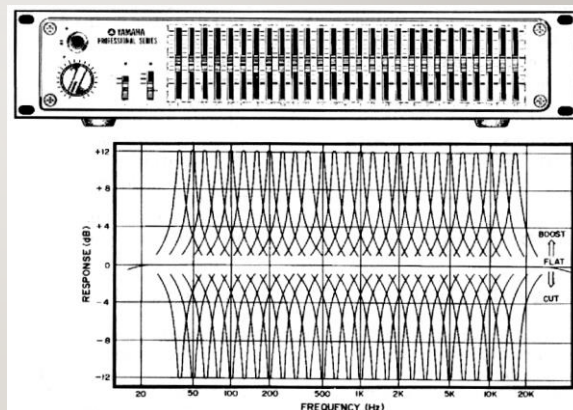
- regulacja podbicia/stłumienia w określonym pasmie (BASS-TREBLE)
- j.w. + regulacja częstotliwości
- parametryczny
  - wzmacnienie
  - częstotliwość
  - dobroć

53

KOREKTOR BARWY - RODZAJE

- graficzny
  - wiele pasm
    - oktawowo – typowa korekcja toru
    - tercjowo – korekcja toru + zapobieganie sprzężeniom
    - wraz ze wzrostem liczby pasm rośnie cena i komplikuje się proces korekcji
- połączenie parametrycznego i graficznego
  - do dokładnej eliminacji sprzężeń

54